

Medicinski časopisi

Jelka Petrak

Zašto treba objavljivati u medicinskim časopisima?

U prošloj kolumni spomenula sam da su medicinski časopisi najvažniji prijenosnici medicinskih informacija. Naime, objavljivanjem u medicinskim časopisima znanstvene se spoznaje čine javnima i izlažu prosudbi i provjeri široke medicinske zajednice. Profesionalna, pak, zapažanja i ostali stručni prilozi koje časopisi također često objavljuju, razmjena su iskustva i način neophodnog prijenosa stručnoga znanja. Drugim riječima, radovi objavljeni u časopisima čimbenik su prepoznatljivosti pojedinačnoga znanstvenog i/ili stručnog doprinosa. Izrazom «*publish or perish*» (objavljivati ili propasti) mogli bismo opisati i neophodnost objavljivanja rezultata znanstvenoga istraživanja kao preduvjeta normalnoga odvijanja znanstvenoga procesa, ali njime danas najčešće opisujemo takmičarsko okruženje koje vlada područjem medicine. Radovi objavljeni u medicinskim časopisima ključna su sastavnica stručnoga i znanstvenoga napredovanja i ogledalo nečijega znanstvenoga i profesionalnoga statusa. Za primjer ću navesti pravilnike koji vrijede u Hrvatskoj. Pravilnik za izbore u znanstvena zvanja (vidi na url <http://www.nn.hr/clanci/sluzbeno/2005/1633.htm>) koje je Nacionalno vijeće za znanost donijelo u lipnju 2005. godine propisuje broj radova koje treba objaviti u međunarodnim časopisima kako bi se zadovoljili uvjeti za postizanje pojedinih znanstvenih zvanja. U medicinskim znanostima to je ključan i neophodan uvjet. Isto tako, Pravilnik o mjerilima za priznavanje naziva primarijus koje je Ministarstvo zdravstva RH donijelo u 2003. godini sadržava tzv. uspješnost stručno-publicističkog opusa (čl. 6) koja se mjeri brojem i kvalitetom radova objavljenih u medicinskim časopisima.

Kakve vrste radova najčešće objavljuju medicinski časopisi?

Medicinski časopisi u načelu objavljuju radove koje su napisali stručnjaci i koji su prošli postupak recenzije. To, drugim riječima, znači da su radovi pisani po određenim pravilima, odnosno da su ih za objavljivanje odobrili stručnjaci određenoga područja.

Medicinski časopisi najčešće objavljuju sljedeće vrste radova: izvorne znanstvene članke, pregledne članke, prikaze bolesnika i pisma uredniku.

Izvorni znanstveni članak opis je izvornih rezultata istraživanja. Prema definiciji međunarodne udruge urednika znanstvenih časopisa (1) to je prva objava rezultata znanstvenoga istraživanja koji sadržava dovoljno podataka da drugi znanstvenici mogu:

- proučiti članak,
- ponoviti pokuse i
- procijeniti donesene zaključke.

Objavljeni rad mora biti dostupan znanstvenoj javnosti u trajnome obliku i bez ograničenja te dostupan redovitome pretraživanju u poznatim bibliografskim bazama podataka.

Pregledni članci iscrpan su prikaz već objavljenih radova o određenoj temi. Ti radovi samo sažimlju objavljene članke dajući pregled stanja na nekom području ili daju i njihovu ocjenu, odnosno predviđaju budući tijek znanstvenoga zbivanja. Obično ih pišu vrsni stručnjaci. Liječnicima su posebno važne dvije vrste preglednih članaka: meta-analize i sustavni pregledi, o čemu će biti riječi u jednoj od sljedećih kolumni.

Prikaz bolesnika (engl. case report) članak je o nekom pojedinačnom bolesniku i njegovoj bolesti, odnosno nekome njezinu obilježju. Najvažnija im je svrha prijenos specifičnoga iskustva iz kliničke medicine, ali može imati i odlike znanstvenoga članka.

Pismo uredniku kratki je oblik znanstvenoga priopćenja koji rezultate izvornoga istraživanja uobličuje kao reakciju na neki već objavljeni rad u istom časopisu.

Časopisi, poglavito općemedicinski, mogu objavljivati i različite druge vrste priloga koji služe:

- trajnoj naobrazbi medicinskih stručnjaka,
- obavještavanju bolesnika,
- raspravi društvenog položaja medicine,
- pregledu objavljenih knjiga ili održanih skupova, itd.

U pripravi i uobličavanju rukopisa koji se šalju na objavljivanje u medicinske časopise treba se pridržavati međunarodno usuglašanih pravila (2), odnosno odredbi koje propisuju uredništva časopisa u koje se rukopisi šalju (vidi *Instructions to Authors in the Health Sciences* na web adresi

<http://mulford.mco.edu/instr/>).

Literatura

1. Marušić A. Vrste znanstvenih publikacija. U: Marušić M, gl. ur. Uvod u znanstveni rad u medicini. Zagreb: Medicinska naklada; 2004. str. 136-45.
2. International Committee of Medical Journals Editors. Uniform requirements for manuscripts submitted to medical journals: writing and editing for biomedical publication. Dostupno na: <http://www.icmje.org/index.html>